

HÄMEENLINNAN SEUDUN TURVALLISUUSSUUNNITELMA

Hämeenlinnan seudun kunnat
Hattula, Hauho, Hämeenlinna, Janakkala, Kalvola, Lammi, Renko, Tuulos
Turvallisuussuunnitelman ohjausryhmä
17.9.2003

SISÄLLYS

1 TAUSTA	3
2 RAJAUS JA TAVOITTEET	3
3 MENETELMÄT	3
4 SUUNNITELMAN VALMISTELIJAT TOIMIALARYHMITTÄIN	4
4.1 Asuminen	4
4.2 Koulu	4
4.3 Nuoriso ja liikunta	4
4.4 Poliisi	4
4.5 Päivähoito	4
4.6 Sosiaalityö	5
4.7 Vanhukset	5
4.8 Yrittäjät	5
4.9 Hankkeen ohjaus- ja työryhmä	5
5 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TURVALLISUUSTILANNE	5
6 TOIMIALARYHMISSÄ KÄYDYT KESKUSTELUT	6
6.1 Asuminen	6
6.2 Koulu	7
6.3 Nuoriso ja liikunta	8
6.4 Poliisi	9
6.5 Päivähoito	11
6.6 Sosiaalityö	12
6.7 Vanhukset	13
6.8 Yrittäjät	15
7 LIITOKSET MUIHIN HANKKEISIIN	16
8 KUNTAKOHTAISTEN SUUNNITELMIEN TYÖVAIHEET	16
9 KUNTIEN LAUSUNNOT	16
10 YHTEENVETO JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET	17
10.1 Lapset ja nuoret	17
10.2 Asuinympäristö	18
10.3 Vanhukset	18
10.4 Yhteistyö	19
11 SUUNNITELMAN JATKOKÄSITTELY	19
12 TIEDOTTAMINEN	20
LIITTEET	21

1 TAUSTA

Kuntakohtaisten turvallisuussuunnitelmien tekeminen käynnistyi pian Valtioneuvoston 4.3.1999 tekemän päätöksen jälkeen, jossa edellytetään suunnitelmaa jokaiseen Suomen kuntaan. Toimeksianto Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelman kokoamiseksi tehtiin 8.1.2003 ja ensimmäinen ohjaus- ja työryhmän tapaaminen oli 13.1.2003. Tästä käynnistyi aineiston kerääminen ja haastattelut. Työn eteneminen on esitelty menetelmät -kappaleessa.

2 RAJAUS JA TAVOITTEET

Suunnitelmasta rajattiin pois liikenne- ja työturvallisuus sekä pelastustoimi ja terveydenhuolto. Näistä on olemassa omat suunnitelmat tai ne ovat valmistumassa. Toinen rajaava tekijä oli turvallisuustyön tavoitteiden asettaminen. Tällöin suunnitelmaan tuli mukaan ne asiat, jotka liittyvät suoraan tai melko suoraan tavoitteisiin. Näkökulma on siis tavoitteista lähtevä.

Turvallisuustyössä tulee lähteä ihmisen kehittymisen ja yhteisöllisyyden tukemisesta. Mikäli suunnitelma nähdään lähinnä rikosentorjunnan suunnitelmana, on toiminta-alue liian suppea. Toimenpiteet ovat myöhässä; vahinko on jo tapahtunut. Rikosentorjunta on mukana suunnitelmassa muiden ennaltaehkäisevien toimenpiteiden rinnalla. Arjen turvallisuuden ja asumisviihtyvyyden lisääminen määriteltiin osatavoitteeksi sekä yhteistyön lisääminen seudun viranomaisen, kansalaisten ja poliisin kesken.

Seudullisen turvallisuustyön tavoitteet

- 1 Tuetaan ihmisen kehittymistä ja yhteisöllisyyttä**
- 2 Ennaltaehkäistään rikollisuutta ja puututaan varhaisessa vaiheessa nuorten rikolliseen toimintaan**
- 3 Lisätään yhteistyötä seudun viranomaisten, kansalaisten ja poliisin kesken**
- 4 Lisätään arjen turvallisuutta ja asumisviihtyvyyttä**

Tämän suunnitelman tavoitteena on ottaa kantaa siihen, mitä tulee tehdä käytännössä turvallisuuden lisäämiseksi seututasolla sekä aktivoida toimintaan. Lisäksi seudullinen suunnitelma voi olla lähtökohdana kunnallisille suunnitelmille. Tällöin kunta tekisi toimenpidesuunnitelman, joka ottaa huomioon kunnan erityispiirteet.

3 MENETELMÄT

Aluksi kerättiin aineistoa aihealueesta ja Suomessa tehdyistä suunnitelmista. Lisäksi haastateltiin seudun asiantuntijoita ja koottiin aineistoa seudulle ominaisista piirteistä. Selvitettiin, missä vaiheessa on kunnallisten turvallisuussuunnitelmien tekeminen. Rajauksen muodostaminen ja turvallisuustyön tavoitteet on esitelty edellisessä kappaleessa. Nämä lähtökohdina työryhmä valitsi kahdeksan toimialaa nostamaan esille olennaiset asiat turvallisuuden näkökulmasta. Ryhmät olivat asuminen, koulu, nuoriso ja liikunta, poliisi, päivähoito, sosiaalityö, vanhukset sekä yrittäjät. Yhteistyö toimi hyvin ja ryhmät kokivat asian tärkeäksi. Toimialaryhmät kokoontuivat yhden kerran ja täydensivät tapaamisesta kirjoitettuja tekstejä sähköpostilla.

Ryhmissä määriteltiin toimialan nykytilanne, kehittämismahdollisuudet, määriteltiin 1 –3 ongelmaa ja ratkaisumahdollisuudet näihin. Hankkeen työryhmä täydensi toimialaryhmien määrittämää, kehittämismahdollisuuksia käsittelevää osuutta. Turvallisuussuunnitelma lähetettiin kunnanhallituksille, joilta saaduista lausunnoista tehtiin yhteenveto. Kunnanjohtajakokous hyväksyi turvallisuussuunnitelman, jonka jälkeen suunnitelma lähetettiin kuntiin toteuttamista varten. Lehdistötilaisuuden jälkeen suunnitelma lähetettiin Tiedottaminen -kappaleessa mainituille toimijoille. Merkittävää on ollut seudun asiantuntijoiden osallistuminen valmisteluun ilman erillistä laskutusta. Turvallisuussuunnitelman kokoaminen ja kirjoittaminen on rahoitettu Hämeenlinnan seudun aluekeskusohjelmasta.

4 SUUNNITELMAN VALMISTELIJAT TOIMIALARYHMITTÄIN

4.1 Asuminen

Aho Antero	Kalvola
Ahonen Virpi	Hämeenlinna
Myhrberg Markus	Janakkala
Ryyppö Leena	Hattula
Tuominen Riitta	Tuulos
Väinölä Kalevi	Renko

4.2 Koulu

Laakso-Kangas Silja	Janakkala
Laine Timo	Hattula
Räikkä Tapani	Hämeenlinna

4.3 Nuoriso ja liikunta

Joenmäki Päivi	Hämeenlinna
Hurskainen Martti	Hämeenlinna
Saxell Kaarlo	Hämeenlinna-Vanaja Srk
Salmela Jari	Hattula

4.4 Poliisi

Aalto Tero	Hämeenlinnan kihlakunta
Järvenpää Timo	”
Paloniitty Esko	”
Riikonen Jukka	”
Toivonen Kalevi	”

4.5 Päivähoito

Kokkonen Satu	Kalvola
Tonteri Liisa	Janakkala
Viertonen Marita	Hattula
Vikman Eija	Hämeenlinna

4.6 Sosiaalityö

Ahvenus Päivi	Tuulos
Karinsalo Ritva	Hämeenlinna
Pakanen Tomi	Kalvola
Saraste Lasse	Hämeenlinna

4.7 Vanhukset

Kartano Arja	Hämeenlinna
Nurmilaukas Helinä	Hattula
Rantanen Kati	Janakkala
Laari Tarja	Lammi

4.8 Yrittäjät

Lehto Pertti	Lehdon Liikenne Oy
Mäntymäki Ulla	Finezza
Rintala Ville	Hämeenlinnan Puhtaanapito Oy
Tolppa Kari	Neste-huoltamo ja Quick Shop
Vehmas Kyösti	Hämeen Yrittäjät

4.9 Hankkeen ohjaus- ja työryhmä

Hirviniemi Helena, pj	Lammi
Pettersson Jukka, siht.	Kehittämiskeskus Oy Häme
Ripatti Veikko	Seutukeskus Oy Häme
Toivonen Kalevi	Hämeenlinnan poliisi

5 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA TURVALLISUUSTILANNE

Hämeenlinnan seudun kunnat Hattula, Hauho, Hämeenlinna, Janakkala, Kalvola, Lammi, Renko ja Tuulos muodostavat Hämeenlinnan seutukunnan sekä poliisin toiminta-alueena kihlakunnan. Kuntien kokonaispinta-ala on liki 3 000 km² ja yhteinen asukasluku lähes 90.000 asukasta. Keskellä sijaitseva kehyskuntien ympäröimä kaupunki edustaa puolta ja ympäröivä maaseutu puolta seudun asukasluvusta. Seutu muodostaa selkeän ja toiminnallisesti yhtenäisen työssäkäyntialueen ja kaupunki ympäristökuntineen on kehittymässä yhä tiiviimmäksi ja vuorovaikutteisemmaksi kokonaisuudeksi.

Tarkasteltaessa turvallisuustilannetta Hämeenlinnan kihlakunnan alueella poliisin tietoon tulleen rikollisuuden valossa voidaan todeta, että vertailtaessa eri rikoslajeja suhteessa alueen väestöön, ovat tilastoista ilmenevät rikosten lukumäärät useimpien rikosten osalta selvästi alle Etelä-Suomen läänin keskiarvolukujen. Kuitenkin esimerkiksi henkeen ja terveyteen kohdistuneitten rikosten, lähinnä pahoinpitelyjen sekä huumausainerikosten kohdalla alueen rikosluvut ovat läänin keskiarvon yläpuolella vuoden 2002 vertailussa.

Lukumääräisesti eri rikosten määrä vaihtelee luonnollisesti jonkin verran vuosittain. Liitteenä olevasta (liite 1) viimeisten kolmen vuoden rikostilastovertailusta Hämeenlinnan kihlakunnan osalta selviävät eri rikosten määrät ja niiden määrä suhteutettuna alueen väestömäärään. Joidenkin rikoslajien osalta ei selvää suuntausta nousuun tai laskuun ole olemassa. Vaikka pahoinpitelyrikosten määrä onkin läänin keskitason yläpuolella, näyttää niiden määrässä olevan laskusuuntausta. Myös ilmi tulleitten huumausainerikosten määrä on ollut laskusuunnassa, mutta tältä osin kyse on enemmänkin poliisin valvonnan kohdentamisen aiheuttamasta tilastoharhasta. Ilmi tulleet huumausainerikokset ovat olleet laajempia ja niiden yhteydessä liikkuneet huumausainemäärät aikaisempaa suurempia.

Hämeenlinnan kihlakunnan alueella vuonna 2002 ilmi tulleitten rikosten kokonaismäärä on jonkin verran edellisvuotista pienempi. Omaisuusrikosten ja vahingontekojen määrä on edellisvuotista suurempi, mutta kuitenkin niidenkin osalta luvut ovat vuoden 2000 tasolla.

Turvallisuustilanne Hämeenlinnan kihlakunnan alueella on pysynyt rikostilastojen valossa vakaana. Vaikka tilanne vaikuttaakin moneen muuhun paikkakuntaan verrattuna hyvältä, on kuitenkin mahdollista suunnitteleamalla turvallisuuteen vaikuttavia toimia eri osapuolten yhteistyönä tilannetta edelleen parantaa.

6 TOIMIALARYHMISSÄ KÄYDYT KESKUSTELUT

6.1 Asuminen

Nykytilanne

Asukas- ja kyläyhdistystoiminta lisää paikallista yhteisöllisyyttä ja turvallisuuden tunnetta. Yhteistoiminta tuo myös konkreettista ihmisten auttamista ja toimialaryhmässä kaivattiinkin 1950 – 60-lukujen tapaan huolehtimista erityisesti vanhuksista. Naapurit voivat myös seurata turvallisuustilannetta ja huolehtia poissa kotoa olevien asunnoista. Varkauksilaisuuksia etsiviä henkilöitä liikkuu kaupungissa ja maaseudulla. Vähäinen asukkaiden vaihtuvuus tukee yhteisöllisyyttä. Kerrostaloissa turvattomuutta tuo irrallisuuden tunne, koska naapureita ei useinkaan tunneta. Lisäksi harrastamisen mahdollisuudet ovat rajalliset. Kerhohuoneet on jouduttu kerrostaloista usein sulkemaan ilkeiden takia.

Tavallisiin asumisyhteisöihin sopeutumattomat tarvitsevat usein tukea itsensä kehittämisessä ja ongelmien ratkaisemisessa. Ongelmat voivat ilmetä mm. runsaana päihteiden käyttönä ja äänekkäänä itsensä ilmaisemisena sekä ympäristön turmelemisena. Tukiasunnot nähtiin asumisen osalta näiden ryhmien tilannetta tukevana jos yhteisöt ovat riittävän pieniä. Suurissa yksiköissä ongelmat herkästi lisääntyvät silloin kuin kyse on paljon tukea tarvitsevista ihmisistä. Tässä ratkaisussa kuitenkin muut talot pysyvät rauhallisina paikkoina. Asunto-osakkeen omistajan osakkeet voidaan lunastaa, jolloin myös ”oman asunnon” haltija saadaan muuttamaan pois talosta.

Sosiaalisin perustein myönnettäviä ja kovan rahan vuokra-asuntoja saa melko helposti seudulla. Vuokrat ovat markkinahintaisia ja joissain tapauksissa 10 – 15 % edullisempia.

Kehittäminen

Tulisi suosia useiden erilaisten asumisen ratkaisujen suunnittelua ja toteutusta. Hämeenlinnan nykyistä runsaampi tonttitarjonta olisi kaikkien etu, eikä olisi pois pienempien kuntien tonttimyynnistä. Näihin hakeudutaan eri syistä, mm. ympäristön rauhallisuuden vuoksi. Mikäli kaupunkikeskuksen tuntumasta ei sopivaa tonttia löydy, niin osa rakentamista suunnittelevista ei hakeudu kauemmaksi, koska arvostavat esim. runsasta palvelutarjontaa ja logistiikkaa. Hyvänä ratkaisuna nähtiin maaseutu ympäristössä kylätyyppisten rakenteiden vahvistaminen ja luominen hajalleen rakentamisen sijasta. Yhdyskunnan rakenteen hajoaminen lisää liikennettä ja muita haittoja.

Asumisviihtyvyyden kehittämisessä kiireellisimpiä toimenpiteitä olisi 1970-luvun lähiöiden asuntojen remontoiminen ja näiden ympäristön kohentaminen. Siisti ympäristö lisää turvallisuuden tunnetta ja vähentää ilkeävaltaa. Tukijärjestelmiä tulee kehittää ja varhaista puuttumista on korostettava. Usein avun saaminen on puutteellista ja sitä saa liian myöhään. Seudullisesta isännöinnistä on keskusteltu. Sosiaalitoimen asiantuntimusta voisi käyttää hyödyksi asukasvalinnoissa.

Ongelmat ja ratkaisut

1) Liian vähän yhteistyötä tukea tarvitsevien ihmisten auttamiseksi viranomaisten ja kolmannen sektorin välillä.

Ratkaisu: Yhteistyötä lisää erityisesti sosiaalitoimen ja päihdehuollon kanssa. Asuinaluekohtaisten ongelmien ratkaisu viranomaisten ja kolmannen sektorin kanssa yhteistyössä.

2) Asuinaluerakentamisen suunnitelmien toteuttaminen sekä kiinteistöhoito puutteellista.

Ratkaisu: Asuntoasioista kunnissa vastaavien ja muiden asiantuntijoiden avulla priorisoidaan toimenpiteet. Turvataan riittävät resurssit.

6.2 Koulu

Toimialaryhmä piti koulujen turvallisuustilannetta yleisesti ottaen kohtuullisen hyvänä. Koulukiusaamiseen tulee puuttua varhaisessa vaiheessa. Kiusaaminen johtuu yleensä suvaitsemattomuudesta erilaisuutta kohtaan. Koulutyön osana tulisi olla erilaisuuden käsittely, jolloin suvaitsevaisuuden lisääntymiselle on mahdollisuuksia. Oppilaiden kehittymisen tukemiseksi tulee etsiä jatkuvasti uusia menetelmiä. Kulttuurin muuttuessa vanhat keinot eivät enää toimi.

Kouluissa työskennellään aktiivisesti, jotta oppilaan syrjäytymiskehityksen käynnistyminen voidaan välttää. Mikäli tässä onnistutaan, välttyään monilta ongelmilta. Lähes kaikki saavat koulusta päästötodistuksen ja harkinnassa on myös takuun antaminen päästötodistuksen antamisesta kaikille. Ohjaaminen toisen asteen koulutukseen sujuu hyvin, mutta keskeyttämisiä jo alkuvaiheessa on runsaasti.

Kouluaikana huumeita ei käytetä, mutta terveydenhoidon tekemän kyselyn mukaan kokeiluita ja käyttöä ilmenee. Pääteisiin liittyvää kiristämistä on havaittu. On pakotettu antamaan rahaa tai tekemään asioita.

Tilanne Hämeenlinnan seudulla on kuitenkin parempi kuin monilla muilla alueilla. Liikenneturvallisuuteen on kiinnitetty huomiota ja oppilaat ovat harjoitelleet liikennevälineiden käyttöä. Käytössä on koulukohtaisia turvallisuussuunnitelmia ja sellainen tulisi saada jokaiseen kouluun.

Kouluissa tehdään yhteistyötä monien koulutyötä ja nuoren kehitystä tukevan asiantuntijan kanssa, mm. kuraattorit, psykologit, terveydenhoitajat, kouluavustajat, opinto-ohjaajat. Toimialaryhmässä nähtiin tärkeänä lisätä moniammatillista yhteistyötä. Tarvitaan lisää koulutusta tunnistamaan ongelmat. Oppimisvaikeudet voivat jäädä huomaamatta ja oppilas reagoi häiritsevällä käyttäytymisellä.

Lisätueksi toivottiin poliisin käyntejä kouluissa ja tavoitteena mainittiin poliisin käynti koulussa kerran vuodessa. Yhteistyötä voidaan lisätä kummiluokkatoiminnassa yli kuntarajojen. Vuorovaikutusta tarvitaan koulujen välillä myös erityisesti aineenopettajien kesken ja yhteistyötä voisi tehdä mm. opetussuunnitelmatyössä.

Ongelmat ja ratkaisut

1) Kiusaaminen. Syynä on usein suvaitsemattomuus erilaisuutta kohtaan ja perheiden vaikeudet lapsen ja nuoren tukemisessa.

Ratkaisu: Kiusaamista voidaan vähentää ottamalla suvaitsevaisuuden lisääminen tavoitteeksi mm. tutustumalla erilaisuuteen. Kiusaamiseen puututaan heti. Vanhemmat tiiviisti mukaan yhteistyöhön. Järjestyssäännöt antamaan lisää turvallisuuden tunnetta.

2) Liian vähän työntekijöitä.

Ratkaisu: Tarvitaan erityisesti opettajia, mutta myös kuraattoreita ja muita koulutyötä ja kehittymistä tukevia henkilöitä.

6.3 Nuoriso ja liikunta

Nuorista tulee ottaa vastuu kotona, yhteisöissä ja viranomaisten taholta. Viime vuosikymmeninä yhteiskunta on pyrkinyt ottamaan liiaksi nuorten kasvatustehtävää kodilta. Kuitenkin viranomaisten kasvatustehtävä voi olla ainoastaan täydentävä ja tulisikin ottaa lähtökohdaksi se, että ensisijainen vastuu on vanhemmilla. Nykyisin yritetään luoda turvallisuutta turvajärjestelmien avulla aikaisemman yhteisöllisyyden tuoman aidon turvallisuuden sijasta. Viranomaisten osalta lakisääteiset toiminnot hoidetaan, mutta on olemassa näiden ulkopuolelle jääviä raja-alueita, jotka eivät kuulu kenellekään. Tulisi luoda selkeä vastuutus yksittäisten toimenpiteiden tekemisen sijaan.

Vaarana on nuorten hiljainen syrjäytyminen. Vasta sitten, kun jotain vakavia rikkomuksia tai häiriökäyttäytymistä syntyy, nuoret huomataan. Laki rajoittaa liiaksi tiedon siirtoja viranomaisten välillä. Vasta vakavien ongelmatilanteiden yhteydessä on mahdollista saada tietoa nuoresta. Toimialaryhmä näki, että nuorten oikeuksien turvaaminen lain avulla on kääntynyt haittaamaan nuorten auttamista.

Ymmärrystä nuorten tilanteesta on saatava lisää vastuussa olevien keskuudessa. Nuoret voivat olla pois koulusta useita viikkoja ilman, että kukaan reagoi. Huolen puheeksi ottaminen osataan melko hyvin, mutta vastuun kantaminen on puutteellista.

Nuorten tarpeista lähtevän toiminnan sijaan painottuu hallinnon näkökulma. Resurssien sitoutuminen painottuu korjaaviin toimenpiteisiin, jolloin ennaltaehkäisevään toimintaan on liian vähän mahdollisuuksia. Ensisijainen toimintatapa on auttaa nuoren kasvamista, tukea omatoimisuutta ja edistää nuoren oman minäkuvan vahvistamista. Lisäksi on varhaisessa vaiheessa tunnistettava ongelmat tässä kehityksessä ja puututtava asiaan. ”Nuoria ei saa ymmärtää pilalle”, vaan rajat on asetettava.

Yhteistyötä ja tiedottamista kodin, koulun ja viranomaisen välillä tulee lisätä. Urheiluseuratoiminta on myös hyvä ympäristö nuorten ja vanhempien vuorovaikutuksen lisäämisessä. Seuratoiminta ei kuitenkaan tavoita syrjäytyneitä ja syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Ohjaajien tulee olla herkkiä huomaamaan tilanteet, jossa nuorella on ongelmia ja aikeissa lopettaa harrastaminen.

Liikuntapaikkojen turvallisuutta tulee kehittää liikuntatilanteiden turvallisuuden lisäämisellä mm. ohjaamisen lisäämisellä. Liikuntapaikan hyvällä hoidolla ja oikealla liikuntapaikan sijainnin valinnalla voidaan turvallisuutta lisätä. Harrastamisen hinta on joskus esteenä mukaan tulemiselle ja myös peruskoulun perusliikunta maksaa. Resurssit tuskin lisääntyvät lähivuosina, joten seudullinen yhteistyö erikoistumisen kautta voisi olla avain liikuntamahdollisuuksien lisäämiseksi. Jokaisessa kunnassa ei voi olla kaikkia liikuntamahdollisuuksia, vaan yhteistyössä kannattaa tehdä työnjako siinä, mitä erikoisliikuntapalveluita kukin kunta järjestää. Viime aikoina on keskusteltu mm. telinevoimistelupaikasta ja motokrosradasta. Tiedottamista tulee lisätä nykyisistä palveluista.

Nuorisotyön ja liikunnan taloudelliset ja muut resurssit ovat vähentyneet viime vuosina. Päättäjien on sitouduttava vahvasti resurssien takaamiseen, jotta heidän vaatimat tavoitteet voidaan saavuttaa.

Kappaleen asiat kiteytettynä: 1 Nuorista tulee ottaa vastuu, 2 Yhteistyön avulla resurssit riittävät paremmin, 3 Tiedon kulku saatava paremmaksi, 4 Puutteellisesti hoidetut ”raja-alueet” jaettava viranomaisten kesken.

Ongelmat ja ratkaisut

Puuttuu ihminen, joka ottaa ”huolet puheeksi” ajoissa ja vastuun nuoresta.

Ratkaisut: Nuoret tarvitsevat turvallisen ja virikkeellisen kasvuympäristön. Sen takaavat vanhemmat, yhteisö, koulu, viranomaiset ja muut tähän tehtävään kykenevät ihmiset yhteistyössä. Työnjaosta on sovittava, jolloin ydintehtävä hoidetaan hyvin ja kenellekään kuulumattomia raja-alueita ei synny. Kehittymisen häiriintyessä nopea puuttuminen on tärkeää. Koulussa toimiva henkilö tekee yhteistyötä vanhempien kanssa ennaltaehkäisevästi ja ongelmatilanteissa. Sidosryhmien tulee antaa tietoa lain mahdollistamissa puitteissa.

6.4 Poliisi

Poliisin työajasta suurimman osan vie kenttätyö ja esitutkinta. Ennaltaehkäisevä toiminta ja kehittäminen tehdään useimmiten projektien kautta, jotka ovat myös resursseja lisäävää. Projektin päättymisen jälkeen toiminnan jatkaminen perustyönä on usein vaikeaa, koska myös resurssit vähenevät. Projektikoordinointi lisäisi projekteista saatavaa hyötyä ja lisäisi yhteyksiä sidosryhmiin.

Viikonloppuisin kentällä työskentelee useita vapaaehtoisjärjestöjä, mm. Teetupalaiset ja Selvis. Poliisityön saama tuki viranomaisilta nähdään liian vähäiseksi perjantai-illasta sunnuntai-iltaan ja muulloinkin virka-ajan ulkopuolella. Juhlinta painottuu seudullisesti Hämeenlinnan keskustaan, jolloin poliisin palvelut on toisaalta helpommin tarjolla.

Sosiaalipäivystys olisi oikeansuuntainen ratkaisu, mutta ei korjaisi tilannetta kokonaan yhden työntekijän panoksella. Pelkkä päivystäminen ei kovin pitkälle riitä. Janakkalassa, Hauholla ja Lammilla on poliisin aluetoimistot, jolloin ennaltaehkäisevää työtä ja poliisin näkyvyyttä on helpompi järjestää kuin niissä kunnissa, joissa poliisilla ei vakituista toimistoa ole. Todettiin, että koulun voi Hämeenlinnan seudulla käydä ilman, että tänä aikana poliisilla olisi ollut mahdollisuutta vierailta koulussa.

Toimialaryhmässä toivottiin lisää yhteistyötä viranomaisten ja muiden toimijoiden välille, yhteistä suunnittelua ja tekemistä. Erityisesti kaivattiin yhteistyötä terveysviranomaisten kanssa. Yhteistyötä voisi tehdä myös siinä vaiheessa, kun nuori on rikkomuksen vuoksi poliisin asiakkaana ja etsitään hänen elämäntilannettaan tukevia ihmisiä. Yleisesti ottaen moniin ongelmiin, mm. työttömyystilanteeseen voi saada apua, mutta taustalla olevat perimmäiset syyt jäävät usein huomaamatta tai niihin ei löydy apua nopeasti. Ihmisten tuen tarve on suurempi, kuin mitä pystytään järjestämään. Tuella pystytään auttamaan elämän kriisitilanteissa.

Arjen turvallisuuden keskeinen elementti on hyvä perheyhteisö. Kerrostaloissa voisi olla myös kahden sukupolven asuntoja. Asuinalueiden rakenteella ja huoltamisella voidaan vaikuttaa ratkaisevasti turvallisuuteen. Rikotut paikat tulee korjata nopeasti ja näin ehkäistä lisärikkomista ja turvattomuuden tunnetta. Pysäköintipaikkoja rakennetaan yleensä määräysten mukainen määrä, mutta määrä jää riittämättömäksi. Tämä edistää epävirallisten pysäköintipaikkojen syntymistä, joissa on huono valaistus ja autoihin murtautumiset tavallista yleisempiä. Asuinalueille ja taloihin sijoitetaan saman tyyppisiä ihmisiä, mikä korostaa näille tyypillistä käyttäytymistä. Talonmiehen läsnäolo palvelee turvallisuustarpeita paremmin kuin huoltoyhtiön käynnit.

Kehittäminen

Paikallisella poliisitoimella ihmis-, ja ympäristön tuntemus on parempaa kuin keskittämisen mallissa. Toimialaryhmän mukaan yhteispalvelupisteet mahdollistaisi resurssien vapautumista muihin poliisin tehtäviin. Nykytilanteessa vaaditaan mm. lähipoliisi-tyyppistä toimintaa, mutta resursseja ei ole annettu. Yhteispalvelupisteeseen voisi koota sosiaalityön, terveydenhoidon, koulun, poliisin, asumisen, työvoiman, seurakunnan ja kolmannen sektorin edustajia. Palvelupisteitä tulisi olla seudun kunnissa, koska liian keskitetty ratkaisu ei palvele kuntalaisia riittävän hyvin.

Ongelmat

- 1) Ennalta ehkäisevään työhön on liian vähän resursseja.
- 2) Virka-ajan ulkopuolella saatava poliisityön tuki on riittämätöntä.
- 3) Viranomaisten sekä kolmannen sektorin toimijoiden välisessä yhteistyössä on puutteita.

Ratkaisut

Tarvitaan riittäväillä resursseilla toimiva sosiaalipäivystys. Mahdollisuudet varhaiseen puuttumiseen paranevat ja lastensuojelu, perheväkivalta ja päihdeasiat tulevat nykyistä parempaan hoitoon. Yhteistyö lisääntyä toimivan sosiaalipäivystyksen ansiosta.

Lisää työntekijöitä poliisitehtävien hoitamiseen ja projektikoordinaointia.

6.5 Päivähoito

Lasten päivähoiton resurssit eivät ole lisääntyneet samassa suhteessa kuin velvoitteet. Vuonna 1996 voimaan tullut laki oikeuttaa saamaan alle kouluikäisille subjektiivisen oikeuden päivähoitopaikkaan asuinpaikkakunnalla. Lisää kuormitusta on tuonut erityisesti perheiden vaikeutuneet tilanteet. Avioerojen ja yksinhuoltajuuden lisääntyminen, työttömyys sekä määräaikaiset työsuhteet lisäävät toimintaympäristön vaativuutta ja yhteistyön tarvetta viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.

Yhteistyö nähdään Hämeenlinnan seudulla myönteisenä ja päivähoiton tehtäviä tukevana, mutta myös resursseja vaativana. Aikaisemmin riitti ydintehtävän tekeminen, nyt täytyy hoitaa koko perhettä sekä löytää ihmisiä hoitamaan lisääntyneitä lasten psyykkisiä ongelmia. Yhteistyötä tehdään runsaasti sosiaalityöntekijöiden, neuvoloiden ja kaikkien muidenkin perhettä tukevien tahojen kanssa. Esiopetuksen tulon myötä koulun kanssa tehtävä yhteistyö on lisääntynyt.

Päivähoitoon on pääsääntöisesti oikeus neljän kuukauden kuluttua hakemisesta. Silloin kun vanhempi työllistyy, aloittaa koulutuksen tai opinnot, oikeus on saada lapselle päivähoitopaikka kahden viikon kuluessa. Lyhyt ”varoitus aika” vaikeuttaa toiminnan suunnittelua. Kuormitusta lisää useiden lasten samanaikainen päivähoitoon hakeutuminen vanhempien työllisyyskurssin vuoksi. Hämeenlinnan seudun keskeinen maantieteellinen sijainti mahdollistaa työssäkäynnin mm. pääkaupunki- ja Tampereen seuduilla. Tämä aiheuttaa monien lasten kohdalla pitkiä hoitopäiviä.

Henkilökunta kuormittuu kohtuuttoman paljon suuresta työmäärästä ja mm. sairastumistilanteissa päivähoiton ryhmäkoot kasvavat usein lakisääteistä kokoa suuremmaksi. Henkilökunta joutuu tekemään paljon muutakin kuin perustyötä ja perustyökin on nykyisin raskaampaa. Yhdessä työntekijöiden keski- iän nousun kanssa tämä aiheuttaa turvallisuusriskin.

Päteviä työntekijöitä on tarjolla vakituisiin työsuhteisiin, mutta muutaman päivän sijaisuuksia varten ja perhepäivähoitoon henkilökuntaa on vaikea löytää. Työntekijät ovat työhönsä sitoutuneita ja kouluttautuvat omaehtoisesti, mutta kouluttautumisesta palkitsemiseen ei juurikaan ole mahdollisuuksia. Täydentävää koulutusta on riittävästi tarjolla, mutta riittäviä osallistumisen mahdollisuuksia ei ole niukkojen resurssien vuoksi.

Kehittäminen

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen ja ennaltaehkäisevä työ vaativat lisää henkilökuntaa. Erityisesti tarvitaan sijaisia, varahenkilöitä, perhetyöntekijöitä ja muita erityistyöntekijöitä. Velvoitteiden suorittamista varten päivähoitolla on oltava myös oikeus näiden täyttämistä vaativiin resursseihin. Tietotekniikan käyttämiseen tarvitaan lisää koulutusta ja mahdollisuuksia ostaa palveluita mm. Internet-kotisivujen rakentamiseksi ja ylläpitämiseksi.

Niille lapsille, joiden vanhemmat tai toinen vanhemmista on kotona pitää olla tämänhetkistä enemmän houkuttelevia vaihtoehtoisia hoitopaikkoja tarjolla. Eli tarvitaan myös rakenteellisia uudistuksia päivähoitopalvelujen tarjonnassa. Ei ole järkevää ottaa lasta puolipäiväisesti hoitoon kokopäivähoitopaikalle, joita niitäkään ei ole tällä hetkellä määrällisesti tarpeeksi.

Uusien asuinalueiden suunnittelussa tulisi jo kaavoitusvaiheessa huomioida päiväkotien tarve. Jo käytössä olevia asuinalueita tulee kehittää siten, että niiden asukkaat viihtyvät ja pysyvät alueella. Päiväkotien suunnittelussa tulee huomioida liikenneturvallisuustekijät, kiinteistön hoito ja valaistus yhteistyössä päivähoidosta vastaavien kanssa. Lisäksi ympäristön suunnittelun ja hoidon kautta tulee taata viihtyisät puitteet.

Ongelmat ja ratkaisut

Henkilökuntaa on liian vähän nykyiseen työmäärään nähden. Perheiden ongelmat ovat lisääntyneet ja tämä vaatii aiempaa enemmän työtä päivähoitolta koko perheen kanssa. Aikaisemmin lapsen päivähoito riitti. Lisäksi resursseja vaatii aiempaa enemmän muiden perhettä tukevien tahojen kanssa tehtävä yhteistyö.

Ratkaisut: Lisää sijaisia, varahenkilöitä, perhetyöntekijöitä ja muita erityistyöntekijöitä. Lisäksi seudullisesti järjestettävää koulutusta ja konsultaatiota. Varhaiskasvatuksen tuen voisi järjestää samalla tavalla kuin oppijan tuki on järjestetty kouluissa.

6.6 Sosiaalityö

Henkistä, taloudellista ja sosiaalista pääomaa kertyy Hämeenlinnan seudulla osalle väestöstä. Toinen osa ihmisistä on tässä mielessä selvästi vähäosaisempia mm. pitkäaikaistyöttömyyden, mielenterveysongelmien ja alkoholisoitumisen vuoksi. Syrjäytyneillä menee usein erittäin huonosti, mutta syrjäytyminen ei ole ainakaan selvästi lisääntymässä. Vanhempien ongelmat heijastuvat lasten olosuhteisiin ja näkyy myös heikompana lähtökohtana koulussa. Lapsiperheiden köyhtymiseen on vaikuttanut erityisesti 1990-luvun laman jälkeinen kehitys, mikä on lisännyt määräaikaista työsuhdetta ja työttömyyttä.

Lisäksi päivähoitomaksut ja asumistuen omavastuut ovat nousseet sekä lapsilisät ovat pysyneet vuoden 1995 tasolla. Valintoja ei voi tehdä, vaan raha menee pakollisiin menoihin. Lasten ja nuorten yksin jääminen voi johtua vanhempien panostuksista perheen sijasta muihin asioihin.

Naiset hallitsevat työttömyyden usein miehiä paremmin. Miesten arvomaailma on usein työkeskeisempi sekä asenteet ja perinne, ”kyllä tekeväälle työtä löytyy”, vahvistavat näitä arvoja. Toimialaryhmässä mainittiin, että viisikymppiset miehet ovat suuri sosiaalityön asiakasryhmä. Maahanmuuttajien keskuudessa syrjäytymisriski on muuta väestöä suurempi ja sitä saattaa vahvistaa traumaattiset kokemukset lähtömaassa.

Resurssien väheneminen lisääntyneisiin tarpeisiin nähden on johtanut ennaltaehkäisevän työn vähenemiseen perussosiaalityössä. Mahdollisuuksia on niukasti muiden kuin lakisääteisten asioiden hoitamiseen. Sosiaalityön ennaltaehkäisevä työ tehdään projektien kautta. Näiden puitteissa ihmisten kehittymistä ja yhteisöllisyyttä tuetaan, mutta mahdollisuudet tunnistaa mielenterveys- ja alkoholiongelmiä ovat rajalliset. Yleensä hankkeet ovat hankkineet rahoituksen sosiaalityön perusrahoituksen ulkopuolelta, jolloin resurssit ovat lisääntyneet ja ”hankkeet ovat hyvä lisä”. Hankkeet koetaan toisinaan myös vakituisten työntekijöiden aikaa vievänä ja sosiaalityön tekijät kokevat joutuvansa mukaan.

Tuen tarpeessa oleva ihmisen voi saada tukihenkilön, mutta esim. psykiatrisiin ongelmiin erikoistunut ammattilainen on jo vaikeammin järjestettävissä. Varhainen puuttuminen ja vaikuttaminen ongelmiin nähtiin tärkeäksi. Tätä vaikeuttaa mm. se, että poliisi ei kirjaa alle 15-vuotiaiden rikoksia ja sosiaalityön piiriin saattaa tulla ”konkari” puhtain paperein. Tausta tulisi huomioida esim. poliisilaitoksen nuorisotyöntekijän kanssa tehtävän yhteistyön kautta, kuitenkin niin, että nuori saisi uuden mahdollisuuden.

Yhteistyötä kaivattiin saman sektorin sisällä, kuntien välillä. Pienissä kunnissa yhteistyötä syntyy luonnostaan toimijoiden välille. Hämeenlinnassa riittävä yhteistyö on syntynyt laajemman suunnittelun kautta. Viranomaisten ja muiden toimijoiden välille kaivattiin enemmän yhteistä tekemistä. Kokouksia ja suunnittelua on riittävästi, mutta yhdessä toimiminen on liian vähäistä. Tätä voidaan lisätä henkilöiden fyysisen sijoittumisen kautta, jolloin annetaan mahdollisuus yhdessä tekemiselle. Hyvin toimivana esimerkkinä on sosiaali- ja nuorisotyöntekijän sijoittuminen poliisilaitoksen tiloihin ja kenttätöiden tekeminen.

Tiedotusvälineet lisäävät toisinaan aiheettomasti turvattomuuden tunnetta. Ihmiset eivät katso ensisijaisesti rikos- ja onnettomuustilastoja, vaan turvallisuuden ja turvattomuuden tunne syntyy niiden asioiden pohjalta, joita tiedotusvälineet tuovat esille. Alkoholin suurkuluttajat lisäävät läsnäolollaan turvattomuuden tunnetta. Sosiaalityössä tulisi paremmin ottaa huomioon alueellinen kehittäminen, jossa rakenteet otetaan huomioon. Huumeet ovat levinneet ainakin osaan seudun kunnista tuomaan uhkatekijöitä. Toisinaan katsotaan, että kun koulu menee hyvin, niin huumeongelmia ei voi olla. Puuttumisen kynnyks on myös noussut ylipäänsä ongelmatilanteissa. Avioerotilanteissa tarvittava tuki haluttiin pitää kunnissa, jossa asiakkaat ja heidän tilanteensa tunnetaan. Toisaalta nähtiin avioerojen siirtäminen seudulliseksi myös mahdollisuutena lisätä sosiaalityön resursseja muuhun työhön.

Seudulla on lasten ja maahanmuuttajien tukemiseen erikoistuneet henkilöt, mutta nuorten tilanne tunnetaan heikommin. Lastensuojelun palvelujärjestelmä on hajanainen ja täynnä. Hoitoon saaminen on vaikeaa.

Ongelmat ja ratkaisut

1) Puuttuu riittävä määrä pysyviä, sosiaalityön peruskoulutuksen ja jatkokoulutuksen saaneita henkilöitä.

Ratkaisu: Lisätään vetovoimaisuutta kunnalliseen sosiaalityöhön; tarjotaan hyvät työolosuhteet, kehittymisen mahdollisuudet ja palkkaus.

2) Liian vähän yhdessä tekemistä käytännössä, viranomaisten ja muiden toimialojen välillä sekä sosiaalityön sisällä.

Ratkaisu: Lisätään yhdessä tekemistä käytännössä mm. yhteisten palvelupisteiden ja kenttätöiden avulla.

6.7 Vanhukset

Vanhustentaloissa yhteisöllisyys järjestyy asukkaille helposti. Usein vanhukset haluavat asua ensisijaisesti kuitenkin kotona ja yhteiskunta myöskin tukee tätä ratkaisua. Siinä vaiheessa, kun vanhuksen perushoito ei kotona onnistu sujuvasti, on välttämätöntä muuttaa palvelutaloon tai vanhainkotiin.

Seudulla on käytössä mittaristo (Rava, Hilmo), jonka avulla selvitetään vanhuksen kunto järjestelmällisellä menetelmällä. Vanhustyön tekijöille ja vanhuksille kunnan selvittävä mittaristo antaa pohjaa harkittaessa sijoittumispaikkoja, esim. koti, palvelukoti, vanhainkoti.

Palvelutaloissa järjestetään vanhuksille tapahtumia, joihin on usein mahdollisuus saada kunnan järjestämä kuljetus syrjäisistä kodeista. Hyvästä palvelusta huolimatta, kaikki eivät lähde tapahtumiin. Kyläyhteisön ja omaisten sosiaalisuus voi olla vanhuksen tukena, vaikka hän asuisikin yksin. Kuljetuksia kyläyhteisöön kaivattiin toimialaryhmissä ja naapurituen tukiverkostossa on kehittämisen mahdollisuuksia konkreettisten toimintatapojen sopimisen kautta.

Sairaalahoitosta kotiuttamisen yhteydessä pelätään usein kotona yksin selviämistä. Pelkoa aiheuttaa myös yksinäisyys, kaupustelijat, uskontokuntien edustajat, aikamiespojat. Turvapuhelimia toisinaan käytetään, mutta kynnyksien avun pyytämiseen voi olla korkea, koska halutaan tulla toimeen itsenäisesti. Turvallisuusriskin muodostaa kotona säilytettävät suuret määrät käteistä rahaa. Kotona asuvien vanhusten fyysinen ympäristö on harvoin vanhuksen tilanteeseen nähden käytännöllinen. Kodeissa on jyrkkiä portaita, liukkaita pintoja, puutteelliset apuvälineet, ym.

Kehittäminen

Ennaltaehkäiseviä kotikäyntejä tulisi tehdä enemmän, jolloin voisi todeta vanhusten kunto ja havaita myös muita vanhuksen tilanteeseen vaikuttavia tekijöitä. Asiakkaita lähelle, esim. kouluihin ja kylätaloihin, tulevia kuntoneuvoloita tarvitaan jatkossakin ja mieluummin nykyistä enemmän. Asuinalueilla väliaikaisesti palveleva kuntoneuvola mittaa verenpaineita ja antaa muuta perusneuvontaa. Lisäksi tarjoutuu mahdollisuus antaa vanhuksille tietoa myös niistä asioista, joita ei ensisijaisesti tultu hakemaan. Voidaan tehdä havaintoja kunnosta, jolloin myös terveydenhoitajat pysyvät ajan tasalla.

Seudullisen yhteistyön avulla voidaan parantaa palvelua samoilla resursseilla. Nykyisessä tilanteessa kuntarajat toisinaan estävät taloudellisen ja järkevän toiminnan. Hattula ja Renko ovat tehneet yhteistyötä kotisairaanhoidossa. Ikäihmisille voitaisiin järjestää seudullisia tapaamisia, joissa esim. palopäällikkö kertoisi kodin paloturvallisuudesta ja poliisi rikosten ehkäisystä.

Ongelmat ja ratkaisut

1) Kuntarajat ovat järkevän toiminnan esteenä.

Ratkaisu: Vanhusten palveluita järjestetään seudullisesti. Haja-asutusalueella asuva vanhus voi tarvittaessa käyttää lähimpänä olevan naapurikuntakeskuksen palveluja (maksusitoumus).

2) Puutteita on vanhusten sosiaalisessa, henkisessä ja teknisessä ympäristössä. Kaupustelijat ja muut oman edun tavoittelijat aiheuttavat ongelmia. Virikkeitä on liian vähän varsinkin yksin asuville. Asunnot eivät ole käytännöllisiä ja tarjoutuu mahdollisuuksia lääkkeiden väärinkäyttöön.

Ratkaisu: Kehitetään vanhusten sosiaalista, henkistä ja teknistä ympäristöä: kyläyhteisöjen tuki/kyläavustajat, ennaltaehkäisevät kotikäynnit, asunnon muutostyöt. Perustetaan seudullisesti liikkuva, kylätasolla toimiva ja monipuolista osaamista hallitseva neuvontaryhmä.

6.8 Yrittäjät

Toimialaryhmässä painottui neljän toimialan näkökulma turvallisuuteen: vähittäiskaupan, liikenteen, tiedon ja ympäristön. Kaupan alalla huumeiden käyttäjät muodostavat arvaamattoman ja vaarallisen ryhmän henkilökunnalle ja yrittäjälle. Väkivalta ja sen uhka on suurin turvallisuusongelma. Bensavarkaudet ovat yleisiä; tavarantoimittaja vastaa hävikistä. Turvakameroiden käytön ansiosta kiinnijäämisen riski on suuri, mutta seuraamukset varkaudesta ovat tekijälle vähäiset. Kiinnijääneet ovat usein välinpitämättömiä tapahtuneen suhteen ja jatkavat varkauksia.

Työntekijät kokevat olonsa turvattomaksi myymälöissä varsinkin öisin. Turvalaitteet eivät ratkaise ongelmaa, mutta niiden käytöllä voidaan selvittää rikoksia jälkikäteen ja ennalta ehkäistä rikoksia. Vartiointiliikkeen henkilökunta usein toteaa tapahtuneen, mutta heidän muut mahdollisuudet toimia turvallisuuden lisäämiseksi koettiin vähäisiksi. Kioskiyrittäjän mukaan näpistyksiä tekevistä nuorimmat ovat alle kouluikäisiä ja pääosin varkaat ovat ala-asteikäisiä. Oluen varastamista yrittävistä suuri ryhmä on hiukan alle 15-vuotiaat. Vanhempiin otetaan yhteys kiinnijäämisen jälkeen. Oluen ja tupakan myynnin ikärajojen noudattamisessa painottuu aikaisempaa enemmän myyjän ”omavalvonta”. Linja-autoliikenneyrittäjän mukaan kotimaassa turvallisuus on hyvä ja ryöstöt ovat tapahtuneet ulkomaan liikenteessä. Etniset ryhmät eivät ole tuoneet ongelmia vaan käyttäytyvät hyvin.

Työntekijä on suurin tietoturvariski yrityksissä. Pohjoismaissa on arvokasta tietoa paljon ja sen suojaamiseen on kiinnitetty vain vähän huomiota. Ongelmajätteiden oikeaa käsittelytapaa ei aina tiedetä ja myös huolimattomuutta esiintyy. Valvonta on vähäistä. Toimialaryhmässä nähtiin, että ensisijaisesti kodin tulisi tukea lapsen eettistä kehittymistä ymmärtämään oikea ja väärä. Toisaalta nähtiin, että koulun merkitys on suuri, koska kodin panostukseen tähän asiaan ei voi luottaa.

Kehittäminen

Tarvitaan turvallisuuskoulutusta. Toimipaikkakohtainen turvallisuussuunnitelma auttaa toimimaan järkevällä tavalla myös käytännön tilanteissa. Turvalaitteet eivät yksinään ratkaise turvallisuusongelmia, mutta mahdollistavat omalta osaltaan turvallisuuden lisäämisen. Tuotteet kannattaa sijoittaa myymälässä siten, että tavallista suuremman varkausriskin tuotteet ovat mahdollisimman helposti valvottavissa, esim. lähellä kassaa.

Tietoturvaluutta voidaan lisätä koulutuksen ja suunnitelmallisen toiminnan avulla. Tarvitaan puolueeton ja tehokas tietoturvasta tiedottava taho. Vakuutusyhtiöt voisivat järjestää asiakkailleen teemailtoja ongelmajätteistä. Tiedon lisääminen vähentäisi riskejä, mikä on sekä vakuutusyhtiön että asiakkaan etu.

Ongelmat ja ratkaisut

1) Yrittäjän ja työntekijöiden henkilökohtainen turvallisuus on huono.

Ratkaisu: Turvallisuuskoulutus, turvallisuutta lisäävät laitteet, tuotteiden sijoittelu myymälässä, viranomaisten nopea reagointi ja yhteistyö vartiointiliikkeiden kanssa.

2) Tietoa käytetään väärin.

Ratkaisu: Suunnitelmallinen toiminta tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi ja koulutus.

3) Ongelmajätteet aiheuttavat haittaa ihmisille ja ympäristölle.

Ratkaisu: Valistus, viranomaisten välinen yhteistyö ja valvonta

4) Rikosten seuraamusvaikutus ei toimi.

Ratkaisu: Rikosten sovittamiseksi yhdyskuntapalvelun käytön lisääminen. Viranomaisten toiminnan tehostaminen rikkomuksiin puuttumisen kynnyistä alentamalla ja reagointinopeutta parantamalla.

7 LIITOKSET MUIHIN HANKKEISIIN

Yhteistyöllä rikoksettomaan elämään (YRE) on hanke, jossa tehostetulla yhteistyöllä etsitään nykyistä vaikuttavampia keinoja seuraamisjärjestelmän piiriin joutuneiden henkilöiden elämänhallinnan parantamiseksi. Vastuutahona on Rikosseuraamusvirasto / Kriminaalihuoltolaitos ja projektijohtajana Jari Nurmi.

Lähes kaikki Hämeenlinnan seudun kunnat osallistuvat **Ankkuri - moniammatillinen tiimi tukena kriisissä -hankkeeseen**. Hankkeessa luodaan poliisin asiakkaaksi joutuneelle nuorelle nopean palvelun ja keskeytymättömän palveluketjun avulla varhaisen puuttumisen keinoja ja vaihtoehtoja ulos rikos- ja päihdekierteestä integroituen sisälle järjestäytyneeseen yhteiskuntaan.

Nuorten osallisuuden edistämishanke, **Nuorten noste-hanke**, toteutetaan laajana kuntien yhteistoimintakokeiluna, jossa on mukana mm. Lammin kunta. Hankkeen yhteydessä kehitetään nuorten syrjäytymistä ehkäiseviä ja osallisuutta lisääviä toimintamalleja.

8 KUNTAKOHTAISTEN SUUNNITELMIEN TYÖVAIHEET

Hattula; aineisto on koottuna ja suunnitelma osittain kirjoitettuna.

Hauho; aineisto on koottuna.

Hämeenlinna; valmis suunnitelma vuodelta 2000.

Janakkala; luonnosvaiheessa.

Kalvola; kysely tehty ala-asteikäisille, alle 15-vuotiaille ja aikuisille, suunnitelmaa valmisteltu

Lammi; suunnitelma valmistui 31.10.2001.

Renko; hyväksytty kunnanhallituksessa 28.4.2003 ja ollut sen jälkeen perusturvalautakunnassa.

Tuulos; aineistoa on koottuna.

9 KUNTIEN LAUSUNNOT

Kunnilta pyydettiin lausunnot (liite 2) seudullisen turvallisuussuunnitelman luonnoksesta ja vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

1) **Mitkä kolme turvallisuusasiaa kuntanne priorisoi?**

2) **Miten nämä asiat voidaan toteuttaa teidän kunnassanne ja seudullisesti?**

10 YHTEENVETO JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

Kuntien lausunnoista nousee neljä seudullista turvallisuusasiaa painopistealueiksi: **1) lapset ja nuoret, 2) asuinympäristö, 3) vanhukset, 4) yhteistyö.** Painopistealueet nousivat selvästi esille kuntien vastauksista vaikka asiat kerrottiin hiukan eri muodoissa. Toteutusmahdollisuuksissa saattaa olla kyseessä yhden kunnan näkemys. Liitteeseen 3 on koottu kuntakohtaiset priorisoinnit.

10.1 Lapset ja nuoret

Lasten ja nuorten kehittymistä ja yhteisöllisyyttä tulee tukea. Kasvatusvastuu on ensisijaisesti vanhemmilla ja vanhemmuuden tukeminen nähdään tärkeäksi. Tarpeen vaatiessa yhteistyötä vanhempien ja viranomaisten välillä tulee lisätä. Rikolliseen toimintaan tulee puuttua varhaisessa vaiheessa ja tehdä yhteistyötä vanhempien ja asiantuntijoiden kanssa tilanteen korjaamiseksi.

Toteutus kunnissa

Koulujen toimintaympäristön turvaaminen on lasten ja nuorten arkielämässä tärkeä asia. Yhteistyö vanhempien kanssa on koulukiusaamista ehkäisevä tekijä. Koulussa tarvitaan opettajien lisäksi myös muuta koulutyötä tukevaa henkilökuntaa.

Lasten, koululaisten ja nuorten ensisijainen kasvatusvastuu on vanhemmilla. Kun ongelmia havaitaan, tarvitaan eri viranomaisten yhteistyötä. Ongelmiin on puututtava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Palvelujärjestelmän toimijoina voivat olla mm. neuvola, päivähoito, koulu, sosiaalitoimi (perheen tukeminen), terveydenhuolto, poliisi, seurakunta ja järjestöt.

Lasten ja nuorten päihteiden käyttöä ennaltaehkäistään vapaa-ajanviettomahdollisuuksia monipuolistamalla ja järjestämällä valvottuja kerhoja koululaisille iltapäiviksi. Asukkaiden yhteistoimintaa tulee lisätä ja sopia, että muidenkin kuin omien lapsien päihteiden käyttöön voisi puuttua. Yhteistyötä poliisin kanssa halutaan lisätä.

Nuorten Noste-hankkeen avulla kehitetään nuorten syrjäytymistä ehkäiseviä ja osallisuutta lisääviä toimintamalleja 2003 – 2007.

Askelma-koulutusohjelman avulla lisätään nuorten vaikuttamisverkostoja.

Lasten ja nuorten asennekasvatusta tarvitaan kotona, päivähoidossa, koulussa ja harrastustoiminnan parissa.

Toteutus seudullisesti

Tehdään yhteistyötä hankkeiden ja työryhmien kautta, esim. Nuorten osallisuushanke Hämeenlinna-Lammi ja Ankkuri-hanke.

Lasten epätyypillisten hoitoaikojen tarve lisääntyy ja tähän tarpeeseen vastaaminen on mahdollista myös seudullisella yhteistyöllä.

10.2 Asuin ympäristö

Tarvitaan turvallinen, viihtyisä ja toimiva asuin ympäristö. Poliisin näkyminen alueella tuo turvallisuuden tunnetta ja lisäksi kahden kunnan lausunnossa mainittiin, että poliisilla tulee olla paikallistuntemusta. Asuin alueen siisteys lisää viihtyisyyttä ja vähentää ilkivaltaa.

Toteutus kunnissa

Isännöintiä tulee kehittää sosiaalisen isännöinnin suuntaan ja luoda sille riittävät yhteistyökanavat sosiaalityön kanssa. Asukkaiden yhteisvastuullinen tukeminen edistää asuin ympäristön siisteyttä ja vähentää ilkivaltaa. Maaseudulla erityisesti kylien yhteistoiminnan tukeminen on tärkeää. Siinä kyläyhdistysten toiminta on avainasemassa.

Kaupungin keskustaa tulee kehittää palveluiltaan monipuolisemmaksi ja ”elävämmäksi” paikaksi. Lähiöiden kehittämistä tulee jatkaa. Turvallisuuden varmistamiseksi tarvitaan valvontaa ja varhaista puuttumista häiriökäyttäytymiseen.

Asunto- ja sosiaalitoimen tulee tehdä yhteistyötä päivittäin mm. valitsemalla yhdessä asukkaat kunnallisiin asuntoihin. Asumisongelmaiset tulisi hajasijoittaa.

Toteutus seudullisesti

Sosiaalisen isännöinti ja minipäiväkeskustoiminta järjestetään päihdekuntoutujille yhdistysten palveluita ostamalla. Yksittäisiin pieniin kuntiin ei saada muodostumaan päivittäistä, säännöllistä päiväkeskustoimintaa. Toiminta 1-2 kertaa viikossa edesauttaisi päihteetöntä elämää.

10.3 Vanhukset

Vanhusten turvallisuuden tunnetta lisätään ja kotona selviytymistä tuetaan. Kotona tulee saada asua niin pitkään kuin mahdollista ja tukena on fyysiset apuvälineet. Kotihoidon yöpöyvytys on lisännyt vanhusten turvallisuuden tunnetta.

Toteutus kunnissa

Tehdään yhteistyötä mm. kylätoimikuntien kanssa. Kartoitetaan avun ja turvan tarvitsijat kylällä ja tarvittaessa otetaan yhteyttä sosiaalitoimeen. Apuna voi olla vanhusten kotiyhdistyksen palkkaamat kyläavustajat.

Taloyhtiöiden turvallisuussuunnitelmiin tehdään lisäys, jossa veloitetaan kartoittamaan yksinasuvat.

Tehdään ennalta ehkäiseviä kotikäyntejä, jossa kohderyhmänä on ensi vaiheessa kunnallisten palveluiden ulkopuolella olevat 70 ja 80 vuotta täyttäneet.

Toteutus seudullisesti

Vanhus voi hakeutua lähimpänä olevat naapurikuntakeskuksen palveluihin, joihin on kotikunnan maksusitoumus.

Perustetaan seudullinen tiedotus- ja neuvontaryhmä, joka tukee ennalta ehkäisevien kotikäyntien tekoa kunnissa.

10.4 Yhteistyö

Kolme kuntaa mainitsee yhteistyön priorisoitavana turvallisuusasiana ja kaikki kunnat mainitsevat yhteistyön menetelmänä turvallisuusasioiden toteuttamisessa. Eniten toivotaan lisättäväksi viranomaisten välistä yhteistyötä. Lähes saman verran mainintoja saa kansalaisten ja viranomaisten välinen yhteistyö. Toteuttaminen halutaan tehdä seudullisesti, kahden tai useamman kunnan välisenä yhteistyönä tai kunnan sisällä. Yhteistyötä toivotaan lisäksi myös viranomaisten ja kolmannen sektorin sekä viranomaisten ja hankkeiden välillä. Tärkeänä pidetään myös asukas- ja kyläyhteisön sisäistä yhteistyötä. Liitteeseen 4 on koottu toivotut yhteistyön muodot kuntakohtaisesti.

Toteutus kunnissa

Viranomaisten välistä yhteistyötä kunnan sisällä pidetään tärkeänä. Palveluiden korkean laadun ja edullisuuden ylläpitäminen vaatii useimmiten kytkeytymistä kunnan ulkopuolisiin verkostoihin.

Toteutus seudullisesti

Seutuyhteistyötä halutaan tehdä erityisesti viranomaisten, kansalaisten ja poliisin välillä. Lisäksi mainitaan yhden kunnan lausunnossa sosiaalipäivystys ja yhteispalvelupiste yhteistyön muotoina. Seudullisina tai vähintään kahden kunnan välisenä yhteistyönä halutaan hoitaa asumista ja sosiaalityötä. Koulun, päiväkodin, nuorisotyön ja poliisin yhteistyötä halutaan tehdä seudullisesti, mutta yhteistyön mahdollisuudet myös kahden tai useamman kunnan välillä halutaan käyttää. Nuorisotyön ja hankkeiden sekä kuntien ja yhdistysten välillä halutaan seudullista yhteistyötä.

11 SUUNNITELMAN JATKOKÄSITTELY

Ehdotetaan, että seutuvaltuuskunta nimeäisi seudullinen turvallisuusasioiden neuvottelukunnan, jonka toimesta tehtäisiin vuosittainen seuranta. Neuvottelukunnassa olisi kuntien ja poliisin nimeämät edustajat ja se voisi aloittaa toimintansa vuoden 2004 alussa. Seurannan työvälineinä olisi poliisin tilastot ja Etelä-Suomen Lääninhallituksen tilaama turvallisuustutkimus.

12 TIEDOTTAMINEN

Hanketta esiteltiin seudun sosiaalihoitajien työvaliokunnassa 13.2.2003, seutuhallituksessa 25.2.2003, seudun keskeisten toimijoiden seminaarissa 21.3.2003 ja kunnanjohtajien kokouksessa 26.9.2003. Kunnanjohtajien kokouksen jälkeen turvallisuussuunnitelma lähetetään kuntiin toimenpiteitä varten ja järjestetään lehdistötilaisuus.

Turvallisuussuunnitelma lähetetään seuraaville tahoille:

Hämeenlinnan seudun kunnanjohtajat
 Hämeenlinnan kihlakunnan poliisipäällikkö
 Kuntien turvallisuustyöstä vastaavat
 Toimialaryhmien työskentelyyn osallistuneet
 Seudullisen turvallisuussuunnitelman ohjaus- ja työryhmän jäsenet
 Hämeenlinnan seudun aluekeskusohjelmasta vastaava virkamies
 Seutukeskus Oy Hämeen toimitusjohtaja
 Kehittämiskeskus Oy Hämeen intranet
 Internet, www.kehittamiskeskus.com
 Yhteistyöllä rikoksettomaan elämään –hankkeen johtaja
 Ankkuri-hankeen johtaja
 Noste-hankeen johtaja

Lehdistötilaisuuteen kutsutaan:

Etelä-Suomen Sanomat
 Hämeen Sanomat
 Hämeenlinnan Kaupunkiuutiset
 Keski-Häme
 Janakkalan-Rengon Sanomat
 Radio Häme
 Radio Janne
 Rengon Lehti

Hämeenlinnassa 17.9.2003

Helena Hirviniemi

Kalevi Toivonen

Jukka Pettersson

Veikko Ripatti

ETELÄ-SUOMEN LÄÄNI

Liite 1

Hämeenlinnan kihlakunnan poliisilaitos

Väestö 31.12.2001 87 759

	v.2000 (ennakko)	v.2001 (ennakko)	v.2002 (ennakko)	Muutos s kpl	Muutos %	Rikoksia (keskiarvo) 10 000 asukasta kohden	Es-lääni (ei Helsinkiä) Rikoksia (keskiarvo) 10 000 asukasta kohden
Omaisuusrikokset	3 835	3 589	3 863	274	7,6	429	570
Varkaus 28:1	1 493	1 412	1 589	177	12,5	171	224
Törkeä varkaus	50	29	39	10	34,5	4	7
Näpistys	737	838	818	-20	-2,4	91	120
Tunkeutumiset yhteensä	1030	1000	1061	61	6,1	117	166
Asunnosta luvatta tunkeutuen	176	113	146	33	29,2	17	17
Liikkeestä luvatta tunkeutuen	139	121	120	-1	-0,8	14	15
Mootoriajoneuvosta luv.tunk.	417	462	505	43	9,3	53	86
Muu luvatta tunkeutuen	298	304	290	-14	-4,6	34	49
Luvaton käyttö, lievä luvaton käyttö 28:7,9 törkeä luvaton käyttö 28:8	347	341	277	-64	-18,8	37	62
Luvaton käyttö, lievä luvaton käyttö 28:7,9 törkeä luvaton käyttö 28:8 mootoriajoneuvoon kohdistuvana	263	269	279	10	3,7	31	47
Mootoriajoneuvon anastus	17	9	30	21	233,3	2	4
Ajoneuvorikokset yhteensä	697	740	814	74	10,0	85	136
Ryöstö 31:1, törkeä ryöstö 31:2 ja törkeä vahingonteko 35:2	16	21	20	-1	-4,8	2	4
Petos, lievä petos 36:1,3	772	595	673	78	13,1	77	97
Törkeä petös 36:2	222	140	184	44	31,4	21	18
Törkeä petös 36:2	7	8	7	-1	-12,5	1	2
Velallisen epärehellisyys, velallisen petos, törkeä velallisen petos	3	4	3	-1	-25,0	0	1
Velallisrikos konkurssin yhteyd.	2	1	1	0	0,0	0	0
Henkeen ja terv. kohd.rikokset	554	475	460	-15	-3,2	57	52
Tappo, murha, surma	0	3	2	-1	-33,3	0	0
Tapon, murhan ja surman yritys	8	3	5	2	66,7	1	1
Pahoinpitely 21:5	309	226	225	-1	-0,4	29	31
Törkeä pahoinpitely	41	42	42	0	0,0	5	4
Lievä pahoinpitely 21:7	155	182	154	-28	-15,4	19	12
Raiskaus, törkeä raiskaus, pakottaminen sukupuoliyhteyteen	10	5	11	6	120,0	1	1
Haitanteko virkamiehelle 16:2	58	60	54	-6	-10,0	7	4
Huumausainerikos 50:1	329	258	176	-82	-31,8	29	28
Törkeä huumausainerikos 50:2	10	20	3	-17	-85,0	1	1
Rattijuopumus 23:3	231	186	164	-22	-11,8	22	20
Törkeä rattijuopumus 23:4	255	230	238	8	3,5	27	26

KUNTIEN LAUSUNNOT

Liite 2

HATTULA

LAUSUNTO SEUDULLISES TA TURVALLISUUSSUUNNITELMASTA

Valtioneuvosto teki 4.3.1999 periaatepäätöksen kansallisesta rikoksantorjuntaohjelmasta. Ohjelman mukaan jokaiseen Suomen kuntaan tulisi luoda paikallinen rikoksantorjuntaohjelma yhteistyössä poliisin ja syyttäjälaitoksen, elinkeinoelämän, kirkon, kansalaisjärjestöjen sekä yksityisten kansalaisten kanssa. Ohjelmalla pyritään yhteiseen toimintapolitiikkaan rikollisuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi.

V. 2001 seudun kunnanjohtajakokouksessa päätettiin käynnistää seudullinen turvallisuussuunnitelmanhanke. Seudulle asetettiin ohjausryhmä ja kuntiin nimettiin pienet paikalliset työryhmät tekemään kuntakohtaista työtä.

Seudullisen turvallisuustyöntavoitteet ovat:

1. tuetaan ihmisen kehittymistä ja yhteisöllisyyttä
2. ennaltaehkäistään rikollisuutta ja puututaan varhaisessa vaiheessa nuorten rikolliseen toimintaan
3. lisätään yhteistyötä seudun viranomaisten, kansalaisten ja poliisin kesken
4. lisätään arjen turvallisuutta ja asumisviihtyvyyttä.

Seudullinen suunnitelma ottaa kantaa siihen, mitä tulee tehdä käytännössä turvallisuuden lisäämiseksi seututasolla sekä aktivoida toimintaan. Lisäksi seudullinen suunnitelma voi olla lähtökohdana kunnallisille suunnitelmille. Tällöin kunta tekisi toimenpidesuunnitelman, joka ottaa huomioon kunnan erityispiirteet.

Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelmasta luonnos **LIITTEENÄ 6**. Kunnilta pyydetään lausuntoa luonnoksesta ja vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. mitkä kolme turvallisuusasiaa kuntanne priorisoi?
2. miten nämä asiat voidaan toteuttaa teidän kunnassanne ja seudullisesti?

Hattulan kunta pitää tärkeänä:

1. Asumisen ja asuinympäristön turvallisuuden lisäämistä ja varmistamista kaikenikäisille ihmisille. Isännöintiä, tapahtuu se sitten paikallisesti tai seudullisesti, tulee kehittää sosiaalisen isännöinnin suuntaan ja luoda sille riittävät yhteistyökanavat sosiaalityön kanssa. Asukkaiden yhteisvastuullisuuden tuleminen edistää asuinympäristön ja kiinteistön siisteyttä ja vähentää ilkivaltaa. Maaseudulla erityisesti kylien yhteistoiminnan tukeminen on tärkeitä. Siinä kyläyhdistysten toiminta on avainasemassa.
2. Poliisin näkyminen alueella luo ihmisille turvallisuuden tunnetta. Seudullisessa turvallisuussuunnitelmassa mainittu sosiaalityön, terveydenhoidon, koulun, poliisin, asumisen, työvoiman, seurakunnan ja kolmannen sektorin edustajista koostuva yhteispalvelupiste omaisi kattavan tuntemuksen omalla alueellaan. Tällaisia yhteispalvelupisteitä voisi olla kunnissa osana seudullista organisaatiota.

3. Koulujen toimintaympäristön turvaaminen on lasten ja nuorten arkielämässä tärkeä asia. Yhteistyö vanhempien kanssa on koulukiusaamista ehkäisevä tekijä. Koulussa tarvitaan opettajien lisäksi myös muuta koulutyötä tukevaa henkilökuntaa. (LV)

Päätösehdotus (sj):

Perusturvalautakunta toteaa, että ehdotus seudulliseksi suunnitelmaksi on hyvänä lähtökohtana kunnallisille suunnitelmille.

Kunta priorisoi aiemmin tekstissä mainittua kolme turvallisuusasiaa ja ottaa ne huomioon laadittaessa kunnan talous- ja toimintasuunnitelmaa.

Päätös:

Perusturvalautakunta hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

HAUHO

Dnro HAUHO:159 /2003

118 § LAUSUNTO HÄMEENLINNAN SEUDUN TURVALLISUUSSUUNNITELMASTA

Hämeenlinnan seudulle on laadittu yhteinen turvallisuussuunnitelma liite 1. Kuntakohtaisen suunnitelman laatiminen aloitettiin ja mukana työryhmässä olivat tekninen johtaja, sosiaalijohtaja, seurakunnan ja poliisin edustaja. Myöhemmin todettiin, että on hyvä laatia koko seutua koskeva suunnitelma. Koko seutua koskevasta suunnitelmasta on pyydetty kuntien lausunnot ja vastaus kysymyksiin:

- 1) 1) Mitkä kolme turvallisuusasiaa kuntanne priorisoi?
- 2) 2) Miten nämä asiat voidaan toteuttaa teidän kunnassanne ja seudullisesti

Liite 118 §/1

Vs. kunnanjohtaja: Kunnanhallitus päättää ilmoittaa, ettei sillä ole huomauttamista seudullisesta turvallisuussuunnitelmasta. Hauhon kunnan kannalta kolme tärkeintä turvallisuusasiaa ovat seuraavat:

1. 1. Poliisin sijoituspaikka Hauholla tulee säilyttää. Poliisin näkyminen kunnassa ja paikallistuntemus ovat tärkeä turvallisuutta edistävä tekijä. Yhteistyötä viranomaisten kesken tarvitaan varsinkin viikonloppuisin. Kunta on sitoutunut vuoden 2004 alusta yhteiseen sosiaalipäivystykseen. Tämä tuo helpotusta virka-ajan ulkopuoliseen tilanteeseen. Lisäksi vuosille 2004-2006 on suunniteltu ns. Ankkuri-hanke, joka toteutettaisiin seudullisesti. Hankkeen tavoitteena on moniammatillisen palvelutiimin ja toimintamallien kehittäminen väkivalta-, kriisi- ja traumatyöhön kohdentuen poliisin toiminnan kautta tuleviin nuoriin päihde-, rikos- ja mielenterveysasiakkaisiin sekä nuorten huumausainerikollisuuden vähentäminen huumausaineiden kysyntää ehkäisemällä Hämeenlinnan seutukunnan alueella. Moniammatilliseen tiimiin kuuluvat sosiaalityöntekijä, terveydenhoitaja/sairaanhoitaja, nuorisotyöntekijä, nuorisopoliisi ja

projektipäällikkö. Hankkeeseen on suhtauduttu kunnanjohtajakokouksessa myönteisesti. Hankkeen tavoitteena on luoda pysyviä työkäytäntöjä ja herää kysymys siitä, miten projektin päätyttyä turvataan toiminnan jatkuminen.

2. 2. Lapset, koululaiset ja nuoret joiden ensisijainen kasvatusvastuu on vanhemmilla. Kun ongelmia havaitaan tarvitaan eri viranomaisten yhteistyötä. Palvelujärjestelmä on moninainen. Mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tulisi ongelmiin puuttua. Neuvola, päivähoito, koulu, sosiaalitoimi (perheen tukeminen), terveydenhuolto, poliisi, seurakunta, järjestöt jne. tahojen yhteistyö perheen tilanteen selvittämiseksi. Hauholla toisen sosiaalityöntekijän viran perustaminen vuonna 2003 on koettu erittäin tarpeelliseksi erityisesti nuorten parissa. Sosiaalityöntekijän virasta noin 20 % on suunnattu koulussa tapahtuvaan sosiaalityöhön.
3. 3. Vanhusten kotona selviytymisen kaikinpuolinen tukeminen ja turvallisuuden tunteen lisääminen. Niin kauan kuin mahdollista on saatava olla kotonaan. Tukena ovat erilaiset fyysiset apuvälineet: turvapuhelin, liikunnan apuvälineet, kotihoidon palvelut (ateriapalvelu ja hoitopalvelut). Kotihoidon yöpäävystys on lisännyt vanhusten turvallisuuden tunnetta.

Päätös: Hyväksyttiin päätösehdotus.

Tiedoksi: Seutukeskus Oy Häme
Perusturvalautakunta
Tekninen lautakunta
Poliisi

HÄMEENLINNA

20 § LAUSUNTO HÄMEENLINNAN SEUDUN TURVALLISUUSUUNNITELMASTA

Dnro KH: 1309/2003

(Valmistelija yhteistyökoordinaattori Birgitta Keronen puh. 6212 814)

Kuntakohtaisten turvallisuussuunnitelmien tekeminen käynnistyi Valtioneuvoston 4.3.1999 tekemän päätöksen jälkeen. Päätöksessä edellytetään turvallisuussuunnitelmaa jokaiseen Suomen kuntaan. Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelman kokoaminen aloitettiin tammikuussa 2003. Käytännön työstä on vastannut Seutukeskus Oy Häme. Suunnitelman valmistelussa ovat olleet Hattula, Hauho, Hämeenlinna, Janakkala, Kalvola, Lammi, Renko ja Tuulos, jotka muodostavat Hämeenlinnan seutukunnan sekä poliisin toiminta-alueena kihlakunnan. Seudun turvallisuussuunnitelmasta on valmistunut luonnos, johon Seutukeskus Oy Häme on pyytänyt kuntien lausuntoa (**liite 6/Kh 9.6.2003**). Lausunnossa pyydetään erityisesti ottamaan kantaa tavoitteiden priorisointiin sekä arvioimaan miten nämä asiat voidaan toteuttaa kunnassa ja seudullisesti.

Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelman tavoitteena on ottaa kantaa siihen, mitä tulee tehdä käytännössä turvallisuuden lisäämiseksi seututasolla sekä aktivoida toimintaan. Seudullinen suunnitelma voi olla lähtökohtana kunnallisille suunnitelmille. Suunnitelmasta rajattiin pois liikenne- ja työturvallisuus sekä pelastustoimi ja terveydenhuolto. Näistä on olemassa omat suunnitelmansa tai ne ovat valmistumassa.

Seudullisen turvallisuustyön tavoitteena on

- 1 tukea ihmisen kehittymistä ja yhteisöllisyyttä
- 2 ennaltaehkäistä rikollisuutta ja puuttua varhaisessa vaiheessa nuorten rikolliseen toimintaan
- 3 lisätä yhteistyötä seudun viranomaisten, kansalaisten ja poliisin kesken
- 4 lisätä arjen turvallisuutta ja asumisviihtyvyyttä

Seudullisen turvallisuussuunnitelmaan on kerätty aineistoa aihealueesta ja Suomessa tehdyistä suunnitelmista. Lisäksi on haastateltu seudun asiantuntijoita ja koottu aineistoa seudulle ominaisista piirteistä. Suunnitelmaa on valmisteltu myös toimialoittain ryhminä (asuminen, koulu, nuoriso ja liikunta, poliisi, päivähoito, sosiaalityö, vanhukset, yrittäjät, hankkeen ohjaus- ja työryhmä)määrittellen toimialan nykytilanne, kehittämismahdollisuudet, ongelmat ja ratkaisumahdollisuudet.

Luonnos Hämeenlinnan lausunnoksi:

Turvallisuuden tulee olla kaikkea työtä, suunnittelua ja järjestettyä toimintaa lävistävä periaate. Hämeenlinnassa on vuosien ajan tehty kiinteätä yhteistyötä eri viranomaisten ja poliisin välillä. Hämeenlinnan oma turvallisuussuunnitelma Yhteistyöllä turvallinen Hämeenlinna valmistui viranomaisten yhteistyönä vuonna 2000. Suunnitelma tehtiin käytännön työkaluksi eri viranomaisille. Suunnitelma on johtanut konkreettisiin toimenpiteisiin kaupunkilaisten turvallisuuden edistämiseksi ja rikollisuuden ehkäisemiseksi.

Hämeenlinna priorisoi seudun turvallisuussuunnitelman tavoitteista kohdat 2,3 ja 4. Tavoitteiden toteutusta arvioidaan seuraavasti:

Arjen turvallisuuden ja asumisviihtyvyyden lisääminen

Hämeenlinnassa pyritään lisäämään arjen turvallisuutta ja asumisviihtyvyyttä keskustan ja lähiöiden kehittämisen avulla. Turvallisuutta lisääviä tekijöitä ovat mm. keskustan kehittäminen palveluiltaan monipuolisemmaksi ja elävämmäksi paikaksi ja valvonnan lisääminen ja tehostaminen keskustassa varsinkin iltaisin ja viikonloppuisin. Lähiöiden kerrostaloalueilla on Hämeenlinnassa tehty jo vuosia ansiokasta työtä lähiökehittämisen avulla.

Seudun viranomaisten, kansalaisten ja poliisin kesken yhteistyön lisääminen sekä rikollisuuden ennaltaehkäisy ja varhaisessa vaiheessa nuorten rikolliseen toimintaan puuttuminen Hämeenlinna-malli on luonut oivan lähtökohdan turvallisuussuunnitelman kehittämiseksi Hämeenlinnassa. Mallin keskeisinä tavoitteina ovat asukkaiden osallistumisen lisääminen, demokraattisen päätöksenteon lisääminen ja tuominen lähelle kuntalaisia sekä halua voimistaa "hiljaisia ääniä", niiden asukkaiden ja asukasryhmien ääntä, joiden tarpeet ja toiveet muutoin eivät tulisi kuuluiksi kunnallisessa päätöksenteossa. Hämeenlinnan omassa turvallisuussuunnitelmassa pyritään kannustamaan kaupunkilaisia kantamaan vastuutaan omasta, perheensä ja asuinympäristönsä turvallisuudesta niin kotonaan, vapaa-aikanaan kuin työssään.

Hämeenlinnassa paikallisella sektorien rajat ylittävällä viranomaistoiminnalla ja viranomaisten ja asukkaiden yhteistoiminnalla on jo perinteet. Verkostoituminen on hyvässä vauhdissa Hämeenlinnassa. Verkostoitumisella ja monialaisella yhteistyöllä sekä varhaisella ja välittömällä puuttumisella ehkäistään mm. nuorten ajautuminen rikosteluun ja sitä kautta syrjäytymiseen. Yhteistyön avulla tuetaan myös vanhempien ja viranomaisten yhteistyötä, vanhemmuutta, lasten ja

nuorten kasvuoloja ja harrastustoimintaa. Hämeenlinnassa halutaan panostaa peruspalvelujen kehittämiseen. Peruspalvelut ja niiden riittävä resurssointi ovat turvallisuuden lisäämiseen tähtäävän työn välttämätön perusta. Hedelmällinen yhteistyö mahdollistuu riittävästi resurssoitujen peruspalvelujen avulla.

Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelma on yleisellä tasolla oleva suunnitelma, joka konkretisoituu kuntien omissa turvallisuussuunnitelmissa. Seudun yleinen turvallisuussuunnitelma on linjassa Hämeenlinnan oman turvallisuussuunnitelman kanssa. Seudun kunnilla on mahdollisuus hyödyntää omia suunnitelmia tehdessään Hämeenlinnan valmista suunnitelmaa.

Hämeenlinnan uudessa strategiassa korostetaan avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta, yhteistoimintaa kaupungin ja muiden organisaatioiden kesken sekä turvallisuuden ja hyvän ympäristön vaalimista. Strategiassa on otettu huomioon, että Hämeenlinna on kaikille turvallinen asua, tehdä työtä ja harrastaa.

Isosuon ehdotus: Kaupunginhallitus päättää antaa Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelmasta edellä olevan lausunnon.

Päätös: Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.

Muutoksenhaku: Liite 2.

JANAKKALA

SEUDULLINEN TURVALLISUUSSUUNNITELMA

181 §

Kh 9.6.03

Seudullisen turvallisuussuunnitelman valmistelu on edennyt kuntien lausuntovaiheeseen. Asiaa valmisteleva työryhmä pyytää kuntien lausuntoa **liitteenä 2/Kh 9.6.03 § 181** olevasta Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelma luonnoksesta ja vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. mitkä kolme turvallisuusasiaa kuntanne priorisoi seudullisesti?
2. miten nämä asiat voidaan toteuttaa teidän kunnassanne ja seudullisesti?

Myös kunnan oma turvallisuussuunnitelma on luonnosvaiheessa ja siinä painopiste on asetettu syrjäytymisen ehkäisyyn ja erikoisnuorisotyöhön. Työryhmä korostaa luonnoksessa seuraavia seikkoja:

1. yhteistyön lisääminen koulun, päivähoidon, nuorisotyön sekä poliisiviranomaisten kesken.
2. vanhemmuuden tukeminen
3. ohjatun harrastus- ja virkistystoiminnan tehostaminen

Asioiden toteuttaminen vaatii lisää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä sekä riittäviä henkilöstöresursseja. Yhteistyön muodoista on kunnan omassa suunnitelmassa esitetty erilaisia toteutustapoja. Janakkalan kunnassa on panostettu erityisesti nuorisotyöhön viimeisen vuoden aikana perustamalla 2 nuorisonohjaajan vaikinasta tointa, joista toinen

1.1.2003 lukien ja toinen 1.9.2003 lukien. Lisäksi on perustettu koulupsykologin virka 1.8.2003 lukien. (LP)

Kunnanjohtaja: Kunnanhallitus antaa edellä olevan lausunnon.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

KALVOLA

16.6.2003

167 § LAUSUNTO SEUDULLISESTA TURVALLISUUSSUUNNITELMASTA

Seudullisen turvallisuussuunnitelman valmistelu on edennyt kuntien lausuntovaiheeseen. Asiaa valmisteleva työryhmä pyytää kunnalta lausuntoa luonnoksesta ja vastauksia seuraaviin kysymyksiin.

- Mitkä kolme turvallisuusasiaa kuntanne priorisoi?
- Miten nämä asiat voidaan toteuttaa teidän kunnassanne ja seudullisesti?

Liite:

- Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelmanluonnos

Kalvolan kunnan oma turvallisuussuunnitelma on valmisteltu. Kuntalaisille on tehty turvallisuuskysely. Kunnanhallituksen asettama työryhmä on koonnut kyselyn perusteella seuraavat painopistealueet.

- Yleisen turvallisuuden lisääminen
- Lasten ja nuorten päihteiden käytön ehkäiseminen
- Rikoskierteen katkaiseminen
- Syrjäytymisen ehkäisy
- Liikenneturvallisuus

Liite:

- Kalvolan kunnan turvallisuusohjelma

-

Päätösehdotus: Kunnanhallitus hyväksyy työryhmän priorisoimat aiheet kunnan turvallisuussuunnitelman lähtökohdiksi. Toteuttaminen vaatii eri osapuolten yhteistyötä niin seutukunnassa kuin yksittäisten eri toimijoiden kesken.

LAMMI

Dnro LAMMI: 63 /2003

290 §

LAUSUNNON ANTAMINEN HÄMEENLINNAN SEUDUN
TURVALLISUUSSUUNNITELMALUONNOKSESTA

Kuntakohtaisten turvallisuussuunnitelmien tekeminen käynnistyi pian valtioneuvoston 4.3.1999 tekemän päätöksen jälkeen. Päätöksessä edellytettiin suunnitelmaa jokaiseen Suomen kuntaan.

Lammilla turvallisuusohjelma valmistui syksyllä 2001. Sen käsittelyn yhteydessä suunnitelmaa valmistelleen turvallisuustyöryhmän ydinjoukosta muodostettiin pysyvä yhteistyöelin, joka seuraa turvallisuustilanteen kehitystä kunnassa ja tekee esityksiä uusiksi turvallisuutta lisääviksi toimenpiteiksi.

Hämeenlinnan seudun kunnanjohtajakokous on 22.10.2002 todennut, että seudulle tulee laatia turvallisuussuunnitelma toimenpideesityksineen. Toimeksianto annettiin 8.1.2003 ja työ käynnistyi ohjaus- ja työryhmän toimesta. Hankkeen takana ovat Hämeenlinnan poliisilaitos, Seutukeskus Oy Häme ja Hämeen aluekeskusohjelma. Koordinaattoriksi turvallisuussuunnitelman valmistelemiseksi nimettiin Jukka Pettersson Kehittämiskeskus Oy Hämeestä.

Luonnos Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelmaksi on nyt lausuntokierroksella seudun kunnissa. Ohjaus- ja työryhmä toivoo kunnilta lausuntoa asiakirjaluonnoksesta sekä samalla vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Mitkä kolme turvallisuusasiaa kunta priorisoi?**
- 2) Miten nämä asiat voidaan toteuttaa omassa kunnassa ja seudullisesti?**

Viite nro 5: Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelma (luonnos 28.4.2003)

Lammin kunnan turvallisuustyöryhmä on käsitellyt seudun turvallisuussuunnitelmaluonnosta kokouksessaan 19.6.2003. Kokouksessa käydyn keskustelun pohjalta on sosiaalijohtaja Tarja Laari valmistellut kunnanhallitukselle lausunnon antamista. Turvallisuustyöryhmä kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

Yleistä

Hämeenlinnan seutu on turvallisuussuunnitelman suhteen jäänyt mustaksi alueeksi. Seudullinen turvallisuussuunnitelma todennäköisesti siivittää kuntakohtaista työtä.

Turvallisuustyön tavoitteena tulisi olla varhainen puuttuminen kaikkeen rikolliseen toimintaan – ei vain nuorten. Suunnitelman alkuun voitaisiin liittää taustatietoja seudun kunnista sekä rikostilaston aukikirjoittamista.

Työtä on rajattu onnistuneesti, mutta esim. koulun ja nuorten kohdalla on päällekkäisyyttä. Kaupunkikeskeisyys tulee paikoitellen esiin

suunnitelmasta, mm. kohta Asuminen-kehittäminen 1. kappale, jossa todetaan haja-asutuksen haitoista.

Opetushallituksen nuorten osallisuuden edistämishankkeessa on mukana Hämeenlinna ja Lammi- Tuulos-Hämeenkoski. Lammin alueen osalta hanke on nimeltään Nuorten Noste (suunnitelman kohta 7).

Turvallisuussuunnitelman teksti vaatii vielä hiomista kautta linjan. Teksti on keskustelupöytäkirjan tyyppistä eikä perustu tutkittuun tietoon. Tätä seikkaa tulisi menetelmät –kohdassa korostaa. Useammassa kohdassa ratkaisuna on henkilökunnan lisääminen, mikä tällä hetkellä on epärealistista. Vähäisen konkretian takia kunnissa on vaikea saada seudullisesta suunnitelmasta ”kiinni”.

Jatkossa tarvitaan seudullinen neuvottelukunta koordinoimaan konkreettisia toimenpiteitä ja päivittämään suunnitelmaa. Neuvottelukunnassa tulisi olla eri hallinnonalojen edustus. Jokaisessa kunnassa on turvallisuustyön vastuuhenkilö tai turvallisuustyöryhmä, jonka kautta kuntakohtaiset näkemykset saadaan esiin.

Kommentteja toimialaryhmittäin

Kohta 2. Koulu

Koulukohtaisten turvallisuussuunnitelmien sekä yhteiskunnan normien ja lainsäädännön opetuksen merkitystä halutaan korostaa. Kouluissa on pulaa erityisesti kuraattoreista ja muista lapsen kokoanistilanteeseen paneutuvista henkilöistä.

Kohta 3. Nuoriso ja liikunta

Viimeisen kappaleen kiteytys 1 ehdotetaan muutettavaksi: nuorten tulee oppia itse ottamaan vastuuta. Seuratoiminta ei tavoita kaikkia syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Ohjaajille ei kuitenkaan voi sälyttää nuoren tukemista vaativia viranomaistehtäviä.

Kohta 4. Poliisi

Seudullinen sosiaalipäivystys on käynnistymässä vuoden 2004 alussa lastensuojeluun painottuvana.

Kohta 6. Sosiaalityö

Huumeet ovat levinneet kaikkiin seudun kuntiin. ”Avioerojen siirtäminen seudulliseksi” kaipaa tarkennusta ja tarkoittanee avioerosovittelun seudullistamista.

Painopisteet Lammilla

Vuonna 2001 valmistuneessa Lammin turvallisuusohjelmassa painopistealueina ovat nuoret, vanhuksat ja työturvallisuus. Työturvallisuus on seudullisessa suunnitelmassa rajattu pois, joten paikallisesti ja seudullisesti yhteneviä painopistealueita ovat nuoret ja

vanhukset. Lisäksi katsottiin asumisen alueella olevan monia yhteistyöllä hoidettavia turvallisuutta lisääviä toimenpiteitä.

Toteutus omassa kunnassa

Asuminen

- asunto- ja sosiaalitoimen päivittäinen yhteistoiminta ja yhteiset asukasvalinnat
- asumisongelmaisten hajasijoittaminen

Nuoriso ja liikunta

- Nuorten Noste –hanke, jossa kehitetään nuorten syrjäytymistä ehkäiseviä ja osallisuutta lisääviä toimintamalleja 2003-2007: Askelmat –koulutusohjelma, nuorten vaikuttamisverkostot, lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma
- koulukuraattorin viran perustaminen

Vanhukset

- yhteistyö kylätoimikuntien kanssa: avun ja turvan tarvitsijoiden kartoitus kylällä, tarvittaessa yhteydenotto sosiaalitoimeen; Vanhustenkotiyhdistyksen palkkaamat kyläavustajat
- taloyhtiöiden turvallisuussuunnitelmiin lisäys, jossa veloitetaan kartoittamaan yhtiön yksinäiset
- ennalta ehkäisevät kotikäynnit: ensi vaiheessa kunnallisten palvelujen ulkopuolella olevat 70 ja 80 vuotta täyttäneet

Toteutus seudullisesti

Asuminen

- sosiaalisen isännöinnin ja minipäiväkeskustoiminnan järjestäminen päihdekuntoutujille yhdistysten palveluja ostamalla. Yksittäisiin pieniin kuntiin ei saada muodostumaan päivittäistä, säännöllistä päiväkeskustoimintaa. Toiminta 1-2 kertaa viikossa edesauttaisi päihteetöntä elämää.

Nuoriso ja liikunta

- yhteistyö hankkeiden ja työryhmien kautta, esim. Nuorten osallisuushanke Hämeenlinna-Lammi
- Ankkuri –hanke: viranomaisten yhteinen toimintamalli nuorten auttamiseksi kriisitilanteissa.

Vanhukset

- asukas voi hakeutua myös lähimpänä olevan naapurikuntakeskuksen palveluihin (kotikunnan maksusitoumus)
- seudullinen tiedotus- ja neuvontaryhmä, joka tukee ennalta ehkäisevien kotikäyntien tekoa kunnissa.

Myös opetustoimenjohtaja Päivi Tuomi on antanut kommentteja lausunnolla olevaan Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelmaan. Kommentit ovat varsin yksityiskohtaisia ja ne on toimitettu seudullisen turvallisuussuunnitelman kokoamisesta vastaavan Jukka Petterssonin käyttöön.
(HH)

Ehdotus: Kunnanhallitus päättää lausuntonaan yhtyä turvallisuustyöryhmän kokoamiin ajatuksiin seudullisesta turvallisuussuunnitelmaluonnoksesta ja toimittaa ne suunnitelman valmistelusta vastaavan työryhmän tietoon.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

RENKO

99 § LAUSUNTO SEUDULLISESTA TURVALLISUUSSUUNNITELMASTA

Khall

Seudullisen turvallisuussuunnitelman valmistelu on edennyt kuntien lausuntovaiheeseen. Työryhmä toivoo kunnalta lausuntoa liitteenä olevasta luonnoksesta ja vastauksia seuraaviin kysymyksiin.

1. Mitkä kolme turvallisuusasiaa kunta priorisoi
2. Miten nämä asiat voidaan toteuttaa kunnassa ja seudullisesti.

Liite 5: Hämeenlinnan seudun turvallisuussuunnitelma

Liite 6: Rengon lausuntoehdotus seudullisesta turvallisuussuunnitelmasta.

Kj: Kunnanhallitus hyväksyy lausunnon turvallisuussuunnitelmasta..

Päätös: Ehdotuksen mukaan.

TUULOS

LAUSUNTO SEUDULLISESTA TURVALLISUUSUUNNITELMASTA

Khall 136 § Seudullista turvallisuussuunnitelmaan valmistellut työryhmä pyytää kunnilta lausuntoa **liitteenä 35** olevasta turvallisuusluonnoksesta ja vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Mitkä kolme turvallisuusasiaa kunta priorisoi?
2. Miten nämä asiat voidaan toteuttaa Tuuloksen kunnassa ja seudullisesti?

Vt. kj:n esitys: Liitteenä 35 oleva Hämeenlinnan turvallisuussuunnitelman luonnos antaa hyvän pohjan asian jatkotyöstämiselle niin kunnissa kuin seudullisestikin.

Tuuloksen kunnan kannalta kolme priorisoitavaa turvallisuusasiaa ovat:

1. Lapset (raportin mukaisista tekijöistä koulu ja päivähoito, jotka meillä linkittyvät osaltaan yhteen, koska Tuuloksessa sovelletun mallin mukaan esikoululaiset, 1-3 vuosiluokkaiset, ryhmäperhepäiväkotilapset ja iltapäiväkerholapset ovat kaikki samassa pihapiirissä ja näiden toimijoiden yhteistyötä kehitetään edelleen). Samalla haluamme painottaa, että tässä osuudessa tulisi huomioida myös epätyypillisten hoitoaikojen tarpeen lisääntyminen ja tarpeisiin vastaaminen.
2. Asuminen
3. Vanhukset

Esitettyjä asioita voidaan toteuttaa Tuuloksessa yhteistyössä seurojen ja yhdistysten kanssa sekä yhteistyössä lähikuntien kanssa.

Päätös: Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti vt. kunnanjohtajan esityksen.

Liite 3

KUNTIEN PRIORISOINNIT

	Hattula	Hauho	Hml	Janakkala	Kalvola	Lammi	Renko	Tuulos	kpl
Asumisen ja asuinympäristön turvallisuuden lisääminen	X		X			X		X	4
Poliisin näkyminen ja paikallistuntemus	X	X							2
Koulujen toimintaympäristön turvaaminen	X								1
Lapset ja nuoret		X				X	X	X	4
Vanhukset		X				X		X	3
Rikollisuuden ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen			X		X				2
Vanhemmuuden tukeminen				X					1
Ohjatun harrastus- ja virkistystoiminnan tehostaminen				X					1
Yleisen turvallisuuden lisääminen					X				1
Lasten ja nuorten päihteiden käytön ehkäiseminen					X				1
Syrjäytymisen ehkäisy					X				1
Ennaltaehkäisevät toimenpiteet kaiken toim läpäisyperiaatteena							X		1
Yhteistyön lisääminen			X	X			X		3

Yhteistyön lisääminen tai yhteistyön tekeminen oli mainittu priorisoitavissa asioissa kolmella kunnalla. Kaikki kunnat mainitsivat yhteistyöstä menetelmänä, jolla toteutetaan priorisoidut turvallisuusasiat.

Liite 4

TOIVOTUT YHTEISTYÖN MUODOT

	Hattula	Hauho	Hml	Janakkala	Kalvola	Lammi	Renko	Tuulos	kpl
Asuminen ja sosiaalityö	X					X			2
Seutuyhteistyö	X					X	X		3
Asukas- tai kyläyhteisön sisäinen yhteistyö	X								1
Yhteis palvelupiste	X								1
Opettajat, vanhemmat, koulutyötä tukeva henkilöstö	X								1
Viranomaisten välinen		X		X		X	X		4
Sosiaalipäivystys		X							1
Viranomaiset, kansalaiset, poliisi			X		X				2
Viranomaiset ja asukkaat			X						1
Kunta/kaupunki, yhdistykset ja muut organisaatiot			X				X	X	3
Koulu, päivähoito, nuorisotyö ja poliisi				X					1
Nuorisotyö ja hankkeet						X			1
Kuntien välinen						X		X	2